

TRIDESETO RAMAZANSKO SIJELO

KRAJ MJESECA

Neka je zahvala Allahu koji je neograničeno Veličanstven, Plemenit, Dobročinitelj i Milostivi, koji sve stvori, tačno odredi i spusti propise, a On je Mudri i Znani. Započeo je stvaranje i priveo ga kraju, i veliki kosmos učinio kao putanju:

﴿ وَالشَّمْسُ بَجْرِى لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٨﴾ وَالْقَمَرَ قَدَرْتَهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْوُونِ

﴿ الْقَدِيمِ ﴿٣٩﴾ لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾ ﴾

"I Sunce se kreće do svoje određene granice, to je odredba Silnoga i Sveznajućeg. I Mjesecu smo odredili položaj; i on se uvijek ponovo kreće kao stari savijeni palmin prut. Niti Sunce može Mjesec dostići, niti noć dan prestići, svi oni plove u svemiru."⁴⁴⁰

Slavim Ga riječima na onome što daje i poklanja, a na blagodatima i dobrima hvalim Ga djelima. Svjedočim da nema istinskog boga osim Njega, Najuzvišenijeg Vladara, Prvog – prije kojeg niko bio nije, Posljednjeg – nakon kojeg niko biti neće, Uzvišenog – iznad kojeg niko nije, Tajnog – pored kojeg nikog bližeg nema, i koji zna sve što treba. Svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, a i Njegov najodabraniji izaslanik. Neka je potpuni Allahov salavat i selam na njega i Ebu Bekra koji je najiskreniji, a i na Omera poznatog po jačini u vjeri, i na Osmana nepravedno ubijenog po nasilničkom htijenju, a i na Aliju najbližeg mu roda po čvrstom ubjeđenju, i sve njegove ashabe i one koji ih slijede u dobročinstvu do Sudnjega dana.

Draga braćo, mjesec ramazan samo što nije prošao, mjesec koji je svjedok za djela koja ste u njemu ostavili, za ili protiv vas. Onaj ko je ostavio dobra djela, neka se zahvali Allahu na tome i neka se raduje velikoj nagradi, jer doista Allah neće upropastiti djela onih koji dobro postupaju. A onaj ko je ostavio loša djela, neka se pokaje iskreno svome Gospodaru, jer Allah prima pokajanje onoga ko se pokaje. Uzvišeni Allah propisao vam je na kraju ovog mjeseca ibadete koji

⁴⁴⁰ Prijevod značenja Jasin, 38-40.

vam povećaju Njegovu blizinu, jačaju vjerovanje, i sveske dobrih djela čine obimnijim. Propisao vam je sadekatul-fitr, o kojem smo detaljno govorili, propisao vam je donošenje tekbira kada ispunite određen broj dana zalaskom sunca u noći uoči Bajrama pa sve do bajram-namaza. Kaže Uzvišeni Allah:

﴿وَلْتَكْمِلُوا الصَّلاةَ وَلْتَكْرِئُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَيْتَكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾

"I da određeni broj dana ispunite, i da Allaha veličate zato što vam je ukazao na pravi put, i da zahvalni budete."⁴⁴¹

Način donošenja tekbira podrazumijeva izgovaranje: *Allahu ekber, Allahu ekber, la ilahe illallah, vallahu ekber, Allahu ekber ve lillahi hamdu* - "Allah je najveći, Allah je najveći, nema boga osim Njega, Allah je najveći i Njemu pripada sva zahvala." Sunnet je da muškarcima podižu glasove prilikom donošenja tekbira u džamijama, na pijacama i u kućama, javno veličajući i slaveći Allaha i javno ispoljavajući pokornost i zahvalu. Žene će donositi tekbire u sebi prigušenim glasom, zato što je njima naređeno da se skrivaju i spuštaju glasove. Zar može biti ljepše stanje od stanja ljudi koji veličaju i slave Allaha donoseći tekbire na svakom mjestu. Nakon završetka mjeseca posta, ispunjavaju se prostranstva tekbirima, zahvalom, i tehlilima (riječima la ilahe illallah), žudeći da Allahovom milošću i strahujući od Njegove kazne.

Uzvišeni Allah propisao je Svojim robovima i obavljanje bajram-namaza na dan Bajrama, kako bi time upotpunili veličanje i spominjanje Allaha, azze ve dželle. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je bajram-namaz čitavom ummetu, muškarcima i ženama, a njegove naredbe obaveza je izvršavati radi riječi Uzvišenog:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾

"O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku, i ne ništite djela svoja!"⁴⁴²

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je ženama da prisustvuju bajram-namazu, iako je ženama općenito bolje klanjati u

⁴⁴¹ Prijevod značenja El-Bekare, 185.

⁴⁴² Prijevod značenja Muhammed, 33.

kućama sve namaze izuzev bajram-namaza, što je dokaz pritrđenosti bajram-namaza. Kaže Ummu Atijje, radijallahu anha: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio nam je da prisustvujemo ramazanskom i kurbanskom bajram-namazu. Ova naredba odnosi se na sve žene: i one koje su pred punoljetnost, i one koje su dobile hajz, ali i na djevice. Što se tiče onih koje su u hajzu, udaljiti će se od namaza, ali će prisustvovati hutbi i dovi. Rekla sam: 'O Allahov Poslaniče! Neke od nas nemaju džilbaba?', a on reče: '*Neka je ogrne njena sestra svojim džilbabom!*'"⁴⁴³ Džilbab je ženska odjeća slična ogrtaču.

Sunneta je prije odlaska na ramazanski bajram-namaz pojesti neparan broj datula, bilo tri, pet, ili više od toga, ali da prekine sa neparnim brojem, radi riječi Enesa b. Malika, radijallahu anhu: "Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi izašao na bajram-namaz prije nego što pojede nekoliko datula neparnog broja."⁴⁴⁴

Na namaz će ići pješke, bez prijevoznog sredstva, izuzev onoga ko ima opravdanje, kao što je bolest i starost, radi riječi Alije b. Ebi Taliba, radijallahu anhu: "Od sunneta je pješke ići na bajram-namaz."⁴⁴⁵

Muškarcu je pohvalno da se uljepša i obuče najljepšu odjeću, radi predaje koja se od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhumu, navodi u Buharijinom u Sahihu: "Omer, radijallahu anhu, uzeo je na pijaci ogrtač od svile pa došao sa njim kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'O Allahov Poslaniče! Kupi ovaj ogrtač kako bi se ukrasio njime za Bajram i delegacije!' Na to mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: '*To je odjeća onih koji neće imati nagrade na ahiretu.*'" Poslanik je ovo rekao zato što je ogrtač bio od svile, a muškarcima nije dozvoljeno da oblače svilu i nose zlato, zato što su zabranjeni muškarcima iz ummeta Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Što se tiče žene, na bajram će izaći uljepšana, ali nenamirisana, niti otkrivena i razgolićena, zato što joj je prilikom izlaska naređeno pokrivanje, a zabranjeno otkrivanje, razgolićavanje, pokazivanje ukrasa i upotreba mirisa.

Namaz je potrebno obaviti sa skrušenošću i prisustvom srca, i što

⁴⁴³ Muttefekun alejhi.

⁴⁴⁴ Ahmed i Buhari.

⁴⁴⁵ Tirmizi i kaže da je hadis dobar.

više spominjati Allaha i dozivati Ga nadajući se Njegovoj milosti i strahujući od Njegove kazne. Neophodno je prilikom sakupljanja ljudi na bajram-namazu prisjetiti se sakupljanja ljudi pred Uzvišenim Allahom na Sudnjem danu. Neka se gledajući u prednost ljudi, jednih nad drugima, svako prisjeti velike prednosti na ahiretu. Kaže Uzvišeni Allah:

﴿ أَنْظِرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَلِلْآخِرَةِ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا ۝١١ ﴾

"Gledaj kako jednima dajemo prednost nad drugima; a na onom svijetu razlika u stepenima i prednostima bit će, doista, veća."⁴⁴⁶

Neka se svako raduje Allahovoj blagodati kojom ga je počastio, blagodati da je dočekaio ramazan i radio u njemu dobra djela, kao što je namaz, post, učenje Kur'ana, udjeljivanje sadake i druga djela pokornosti. To je bolje od čitavog dunjaluka i svega što se nalazi na njemu:

﴿ قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ۝٥٨ ﴾

"Reci: 'Neka se zato Allahovoj blagodati i milosti raduju, to je bolje od onoga što gomilaju.'"⁴⁴⁷ Jer, post i obavljanje noć-nog namaza u ramazanu predstavlja uzrok oprosta grijeha. Vjernik se raduje kada okonča post i noćni namaz kako bi se tako očistio od grijeha, a onaj slabog vjerovanja raduje se kako bi se riješio posta koji mu je pravio poteškoću i stezao prsa. Razlika između ove dvije radosti veoma je velika.

Draga moja braćo, iako je mjesec ramazan prošao, doista, djela vjernika ne prestaju sve do smrti. Kaže Allah, azze ve dželle:

﴿ وَأَعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ۝١١ ﴾

"I sve dok si živ, Gospodara svoga obožavaj!"⁴⁴⁸ I kaže Uzvišeni:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ ۝١٥٠ ﴾

"O vjernici, bojte se Allaha onako kako se treba bojati i umirite samo kao muslimani!"⁴⁴⁹

⁴⁴⁶ Prijevod značenja El-Isra, 21.

⁴⁴⁷ Prijevod značenja Junus, 58.

⁴⁴⁸ Prijevod značenja El-Hidžr, 99.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Kada umre rob, prekidaju mu se djela*", tako da za prekidanje djela nije odredio ništa drugo osim smrt. Ako je završen post u mjesecu ramazanu, doista vjernik time ne prekida sa postom, jer je post neprestano propisan tokom cijele godine, neka je Allahu zahvala na tome.

Prenosi se u Muslimovom Sahihu od Ebu Ejjuba el-Ensarija, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Ko isposti mjesec ramazan, a zatim ga poprati postom šest dana u mjesecu ševvalu – kao da je postio čitavu godinu.*"

A za post tri dana u svakom mjesecu, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Ko bude postio tri dana u svakom mjesecu, i ramazan do ramazana, kao da neprekidno posti.*"⁴⁵⁰ Kaže Ebu Hurejre, radijallahu anhu: "Oporučio mi je moj miljenik, sallallahu alejhi ve sellem, tri stvari:post tri dana u svakom mjesecu." Ovaj post prioritenije je praktcirati u tzv. bijelim danima, a to su: trinaesti, četrnaesti i petnaesti dan u (lunarnom) mjesecu, radi predaje od Ebu Zerra, radijallahu anhu, u kojoj se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*O Ebu Zerr! Ako budeš postio tri dana u mjesecu, posti ih trinaesti, četrnaesti, i petnaesti dan.*"⁴⁵¹

U Sahihu imama Muslima prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan o postu dana Arefata, pa je rekao: "*Briše grijehe za prethodnu i tekuću godinu*", i upitan je o postu Ašure, pa je rekao: "*Briše grijehe za prethodnu godinu.*", i upitan je o postu ponedjeljkom, pa je rekao: "*To je dan u kojem sam rođen i dan u kojem sam primio objavu.*"

U Sahihu imama Muslima također se prenosi od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan: "*Koji je post najvredniji nakon ramazana?*" Rekao je: "*Najbolji post nakon posta mjeseca ramazana je post Allahovog mjeseca muharrema.*"

U dva Sahiha od Aiše, radijallahu anha, prenosi se da je rekla: "*Nisam vidjela da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ispos-*

⁴⁴⁹ Prijevod značenja Ali Imran, 102.

⁴⁵⁰ Ahmed i Muslim.

⁴⁵¹ Ahmed i Nesai.

tio cijeli mjesec mimo ramazana, niti sam ga vidjela da više posti od posta u mjesecu ša'banu", a u drugoj predaji: "Postio ga je cijelog osim malo." Od nje, radijallahu anha, prenosi se da je rekla: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je običaj postiti ponedjeljkom i četvrtkom."⁴⁵² Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Djela se predočavaju Allahu ponedjeljkom i četvrtkom, pa volim da se moja djela predoče dok postim.*"⁴⁵³

Iako je ramazanski noćni namaz završen, on i dalje ostaje propisan, neka je hvala Allahu, svake noći tokom godine, potvrđen djelom i riječima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. U Sahihu imama Buharije prenosi se od Mugire b. Šu'beta, radijallahu anhu, da je rekao: "Doista je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stajao na namazu toliko dugo da su mu noge oticale, pa kada bi mu to bilo rečeno, odgovorio bi: '*Zar da ne budem zahvalni rob!?*'" Od Abdullaha b. Selama, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*O ljudi! Širite selam, hranite druge, održavajte rodbinske veze i klanjajte noću dok drugi spavaju – ući ćete mirno u Džennet.*"⁴⁵⁴

U dva Sahiha se prenosi od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Naš Uzvišeni Gospodar silazi svake noći na zemaljsko nebo, kada ostane zadnja trećina noći, i govori: 'Ko Me doziva pa da mu se odazovem? Ko od Mene traži pa da mu udovoljim? Ko od Mene traži oprost pa da mu oprostim?'*"

Dvanaest je rekata pritvrđenog sunneta sa dnevnim namazima: četiri rekata prije podne i dva nakon podne, dva rekata nakon akšama, dva nakon jacije, i dva prije sabaha. Od Ummu Habibe, radijallahu anha, prenosi se da je rekla: Čula sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: "*Nema nijednog muslimana da Allahu klanja dobrovoljno u toku dana dvanaest rekata, mimo obavez-nih namaza, a da mu Allah neće izgraditi kuću u Džennetu*", a u drugoj

⁴⁵² Ahmed, Tirmizi, Nesai, Ibn Madže i Ebu Davud.

⁴⁵³ Tirmizi.

⁴⁵⁴ Tirmizi i kaže da je hasenu-sahih.

predaji stoji: "Ko bude klanjao dvanaest rekata u toku dana i noći, bit će mu radi njih izgrađena kuća u Džennetu."⁴⁵⁵

Uzvišeni Allah naredio je, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podstakao na propisani zikr nakon pet dnevnih namaza. Kaže Uzvišeni Allah:

﴿ فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۚ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا ۝۱۳ ﴾

"A kada namaz završite, Allaha spominjite, i stojeći, i sjedeći, i ležeći. A u bezbjednosti obavljajte namaz u potpunosti, jer vjernicima je propisano da u određeno vrijeme molitvu obavljaju."⁴⁵⁶

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon predavanja selama, izgovarao bi: "Estagfirullah" - "Tražim oprosta od Allaha", tri puta, i rekao: "Allahumme Ente-s-Selam, ve minke-s-selam, tebarekte ja Zel-dželali ve-l-ikram" - "O Allahu! Ti si Mir, i Ti ga daješ, blagodaran si Ti, o Posjedovatelju veličine i plemenitosti." Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ko nakon svakog namaza izgovori: 'subhanallah' trideset i tri puta, 'elhamdulillah' trideset i tri puta, i 'Allahu ekber' trideset i tri puta, to je devedeset i devet puta, a zatim stotinu upotpuni riječima: 'la ilahe illallah vahdehu la šerike lehu, lehul-mulku, ve lehul-hamdu, ve huve ala kulli šej'in kadir' – bit će mu oprošteni grijesi pa makar ih bilo koliko morske pjene."⁴⁵⁷

Draga moja braćo, trudite se u činjenju pokornosti i dobročinstva, i klonite se grijehenja i nepokornosti, kako biste ostvarili prelijep život na dunjaluku i veliku nagradu nakon smrti. Kaže Allah, azze ve dželle:

﴿ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أَنَّىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝۱۹ ﴾

"Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da proživi lijep život i, doista, ćemo ih nagraditi boljom

⁴⁵⁵ Muslim.

⁴⁵⁶ Prijevod značenja En-Nisa', 103.

⁴⁵⁷ Muslim.

nagradom nego što su zaslužili."⁴⁵⁸

Allahu naš, učvrsti nas u vjerovanju i činjenju dobrih djela, proživi nas lijepim životom, i spoji nas sa onima koji su nas pretekli u dobročinstvu. Neka je neizmijerna zahvala Allahu, Gospodaru svih svjetova, i neka je Allahov salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu, i sve ashabe.

Sa ovim smo završili ono što smo naumili napisati, moleći Allaha da učini naša djela iskrenim radi Njegovog lica, da nas približe Njemu i budu od koristi Njegovim robovima. Molimo Ga da nas uzme u Svoju zaštitu na dunjaluku i ahiretu, i Svojom dozvolom uputi na istinu u onome u čemu se razilazimo, a doista On upućuje onoga koga hoće na Pravi put.

Pisanje djela završeno je 29. muharrema 1396. godine po Hidžri rukom autora – potrebnog svoga Gospodara – Muhammeda b. Saliha el-Usejmina, rahmetullahi alejh.

Zahvala pripada Allahu, Gospodaru svjetova, i neka je Allahov salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.

⁴⁵⁸ Prijevod značenja En-Nehl, 97.